

Hans Peder Christiansen, En haverejse til Sydengland. 2012. Forlaget Klematis. 207 s. Indbundet. Rigt illustreret. Kr. 285,-. ISBN 978-87-641-0775-3

Hans Peder Christiansen er kendt fra sit virke som skribent i HAVEN og hans rejsebureau gardening.dk. Han har her skrevet en bog, beriget med mange fine billeder, som er introduktion til en vigtig strømning i engelsk havekunst med afsæt i slutningen af 1800-tallet. Bogen er også tænkt som inspiration og guide til rejsemål i Sydengland.

England har en overvældende og lang havehistorie, spændende fra mægtige herregårdshaver til nyttehaver og mindre byhaver. Bogen begrænser sig derfor både i tid, geografi og genre. Vi befinder os inden for de sidste 140 år, i et geografisk bånd der går på tværs af det sydlige England og på landstedernes haver som i dag næsten udelukkende er besøgshaver. Der er tale om velkendte haver med store besøgstal som Sissinghurst, Hidcote Manor og Great Dixter. Bogen får en særlig dybde ved at inddrage en del mindre kendte haver, bl.a. Tintinhull, Iford, Nymans og Mottisfont Abbey med.

Udvalget af haver tager derved udgangspunkt i de mange haver som Hans Peder Christiansen selv er bekendt med og har besøgt i løbet af de sidste mange år. Forfatterens interesse er dog ikke bare i haver som udflugtsmål, men i høj grad også deres historie og de ejere og gartnere, der står bag. Han har haft samtaler med mange ejere og gartnere undervejs og det giver bogen aktualitet. I mange tilfælde handler bogen om tidligere haveskribenters egne haver eller haver, de har haft med at gøre. Læseren får derved indsigt i mange af de tanker, der har ligget bag den enkelte haves udtryk. Hans Peder Christiansen har formået at flette trådene sammen til en fin fortælling om forbindelser og påvirkninger de mange personligheder imellem.

Bogen lægger ud med en grundig beskrivelse af William Robinson, som i 1870 udgav bogen *The Wild Garden*. Den bog blev et omdrejningspunkt i havekunst i England. Herefter følger vi bl.a. Gertrude Jekyll, Vita Sackville-West, Graham Stuart Thomas og Christopher Lloyd på en rejse igennem tiden til i dag, hvor deres bidrag endnu præger havekunsten. Der er selvfølgelig diskussion af Arts and Crafts bevægelsen, der gav anledning til en fremragende håndværkstradition i haverne, men også *The Cottage Garden* og det enestående eksperimenterende plantebrug som kendetegner mange af disse haver. Med henvisning til især G.N. Brandt bliver den indflydelse, førnævnte del af den engelske havekultur har haft i Danmark, også berørt. Dette emne kunne man tænke sig at høre noget mere om. En enkelt have i Skotland er omtalt, men eksemplet virker unødvendigt. Bogen slutter lidt brat, og i en eventuel ny udgave kunne en lidt skarpere redaktion af både tekst og billeder gavne. Bogen kan anbefales til alle, der interesserer sig for havekunst i det store, og forfatteren når bestemt sit formål med at give læseren rejselyst.

Richard Hare